

Sabima
Mariboës gate 8
0183 Oslo

Oslo kommune
Bymiljøetaten
postmottak@bym.oslo.kommune.no

15. januar 2019

Høring på strategi for grønne tak og fasader i Oslo – saksnummer 16/22144

Sabima takker for muligheten til å kommentere Oslo kommunes utkast til strategi for grønne tak og fasader. Innledningsvis vil vi påpeke at dette er et svært godt initiativ. Med en klimakrise hengende over oss har det aldri vært viktigere å ta vare på det biologiske mangfoldet. En mangfoldig natur er en robust natur. Enkelt sagt tar artsrik og hel natur mindre skade av et varmere klima, enn artsfattig og oppstykket natur. Vi må gjøre gode lokale tiltak, for å sikre levedyktige bestander av arter og fungerende økosystemer, og vi må velge både klimatiltak og klimatilpasningstiltak som gir positiv effekt for *både* klima og naturmangfold. Endringene for naturmangfoldet skjer i kommunen. Derfor må tiltakene skje lokalt.

Grønne tak og vegger har et potensial til å ha en rekke positive konsekvenser for biologisk mangfold dersom det blir gjort riktig. Det kan allikevel ikke erstatte naturlige arealer, og det er like viktig som tidligere at kommunen unngår å tillate utbygginger i verdifulle naturområder og bevarer blå og grønne traseer langs elver, veier og i parker. Sabima vil også oppfordre til at man bruker grønne tak og vegger til å framskaffe kunnskap om hvilke arter som forekommer i Oslo, og over tid hvilke konsekvenser slike anlegg har. Vi registrerer at strategien legger opp til en fase der man prøver seg fram, og vi oppfordrer kommunen i denne fasen både til å stimulere økonomisk og praktisk slik at utbyggere våger å gå i gang, men samtidig også evaluerer grundig slik at man lærer av feil og unngår fallgruver.

Valg av stedegne plantearter

Fremmede arter er blant de største truslene mot biologisk mangfold både i Norge og globalt. Når en fremmed art begynner å dominere naturen og artene rundt seg, får vi et fattigere naturmangfold. I prosjekter for å anlegge grønne tak og fasader er det svært viktig at man setter krav om valg av stedegne arter, og nulltoleranse for bruk av fremmede arter, for å unngå den negative konsekvensen for naturmangfold ved spredning av fremmede arter. Det ville være svært uheldig omdømmemessig om det kunne sås tvil om slike prosjekter faktisk har en total, positiv miljøeffekt. Beplanting i offentlige og private anlegg har stor betydning for naturmangfoldet, og hvilke planter som velges kan være avgjørende for det stedegne naturmangfoldet. Flere rapporter de siste årene har bekreftet at en stor mengde fremmede arter spres via planteimport. I NINAs kortrapport 39 Framande artar med planteimport (2016) anbefales en rekke tiltak for å forhindre at fremmede arter spres ved planteimport. Vi vil også henvise til fremmedartsforskriften, som blant annet tar for seg *Sedum*-arter i Osloområdet.

Bevisstheten i befolkningen og blant fagfolk om fremmede arter er økende, men informasjonstiltak er fortsatt viktig. Å spre informasjon om fremmede arter til «folk flest» er noe av det viktigste arbeidet vi kan gjøre for å hindre spredning av fremmede arter. Når artene først er i landet, vil bevisstheten i den generelle befolkningen være avgjørende for om arten sprer seg eller ikke.

Sabima vil også påpeke at det er viktig å velge planter som skaper habitater for invertebrater, for eksempel ville pollinerende insekter. Dette omfatter ikke bare bier, men også en rekke biller, sommerfugler og andre grupper. Sabima mener at et småskala, mangfoldig landbruk samt

bevaring og restaurering av (semi-)naturlige blomsterrike arealer er viktigst, men grønne tak med et gjennomtenkt utvalg av plantearter kan bli et viktig supplement i utbygde områder, som større byer. Der det er mulig bør det skapes habitater som sikrer funksjoner for insektene gjennom hele livssyklus og hele året, noe som for mange arter betyr en kombinasjon av spesifikke blomsterarter til næring om sommeren og ulike typer død ved til hi og overvintring for vinteren.

Valg av jord/ annet dekke

I tillegg til valg av plantearter for tak og vegger, er valg av vekstmedium viktig for at tiltakene ikke skal ha skadelige bieffekter. Torvjord (*Sphagnum*) må unngås, og det samme må importjord med risiko for å inneholde fremmede organismer. Videre må man unngå at uttak av jord og andre masser gir negative effekter lokalt der det tas ut. Det må legges gode planer for gjødsling og pesticider, for å unngå forurensning. Det må også tas bevisste valg for matter og annet underlag, for eksempel for å unngå plast som fragmenterer.

Hensyn til flaggermus

Forskning fra Nord-Amerika (e.g. Parkins & Clark 2015) har vist at grønne tak er positivt for flaggermus, blant annet fordi de gir habitat til invertebrater som er føde for flaggermus. Det kan også være positivt for reproduksjon og under migrasjon. Forskerne påpeker at det ikke må erstatte andre grøntarealer.

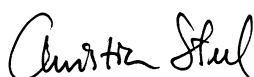
I Oslo kan vi anta at vanlige og ikke-lys sensitive arter som dvergflaggermus og nordflaggermus vil dra nytte av grønne tak og vegger. For insektbekjempelse (mygg) kunne de være tjent med at man integrerer spaltetilholdsteder i og ved takene. Det vil også være et konfliktdempende tiltak, ettersom byflaggermus i stor grad benytter seg av ventilasjonsspalter/ luftekanaler som ynglekoloni. Skimmelflaggermus vil om høsten være tjent med planter som klatrer langs fasadene, fordi dette gir skjul for måker og kråkefugler. For overvintring trenger skimmelflaggermus spalter som gir et bredt spekter av temperaturer der de kan flytte innover og utover alt ettersom temperaturen forandrer seg. For sjeldne og lysskye arter er det viktig at det gjøres noe med lysforurensningen. Takhager bør ikke lyses opp om natten, og det bør benyttes målrettet belysning som begrenser strølys, slik som lavt plasserte lamper som kun belyser der man skal gå og ikke hele området. Det bør også velges oransje („Amber“) lys som har frekvenser som flaggermus ikke er sensitive for.

Informasjon om relevante initiativer som kan bidra til å nå strategiens målsetninger

Sabima jobber med en rekke temaer knyttet til fremmede arter, pollinatorer, naturkartlegging og bevaring av naturområder. Av særlig interesse søker vi i år midler til å gå i dialog med ansvarlige for planter i byggeprosjekter, slik som landskapsarkitekter, utbyggere og konsulenter, for å jobbe frem gode løsninger for hvordan byggeprosjekter kan få en «grønnere farge», uten bruk av fremmede arter, og med økt bruk av stedegne arter.

Vi ønsker lykke til med ferdigstilling av denne strategien, og vi vil gjerne bli holdt orientert om det videre arbeidet! Vi håper også det kommer raskt i gang i praksis.

Med vennlig hilsen

Christian Steel
Generalsekretær i Sabima